

W NUMERZE:

KIEDY MOŻNA UMORZYĆ
NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU
SKŁADEK s. 2

FUNDUSZ UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH –
WYZWANIA s. 3

DOBRE SPOSOBY
NA EDUKACJĘ s. 4

ZMIANY, PROJEKTY, INNOWACJE

E-akta w ZUS

Od 2019 r. pracodawcy będą krócej przechowywać akta pracownicze, co oznacza więcej obowiązków dla ZUS. Będziemy gromadzić więcej informacji o zatrudnieniu pracowników.

Dane te będą nam potrzebne do ustalenia prawa do niektórych świadczeń, m.in. renty z tytułu niezdolności do pracy, wcześniejszej emerytury, i obliczania ich wysokości. Nowy zestaw danych trafi do nas po raz pierwszy w imiennych raportach miesięcznych ZUS RPA za styczeń 2019 r.

Jeśli pracodawca będzie chciał przechowywać dokumentację pracow-

ników zatrudnionych między 1 stycznia 1999 r. a 31 grudnia 2018 r. tylko przez 10 lat, a nie przez 50 lat, będzie musiał przekazać nam informacje za lata 1999–2018 w raporcie ZUS RIA.

Dane z raportów ZUS RPA i ZUS RIA zapiszemy na kontach ubezpieczonych. Dzięki temu nie będą musieli dołączać do wniosku o przyznanie świadczenia albo jego przeliczenie dodatkowych dokumentów potwierdzających te dane.

Aby sprawnie przeprowadzić projekt e-akta, ogłosiliśmy przetarg na modyfikację Kompleksowego Systemu Informatycznego (KSI) i wyłoniliśmy wykonawcę, który pracuje nad odpowiednim oprogramowaniem.

ULGI DLA PŁATNIKÓW

„Mały ZUS” dla przedsiębiorców

Od 1 stycznia 2019 r. przedsiębiorcy, którzy działają na mniejszą skalę, będą mogli opłacać niższe składki.

Warunki

Przedsiębiorca będzie mógł opłacać obniżone (proporcjonalne do przychodu) składki na ubezpieczenia spo-

łeczne, jeśli spełni następujące warunki:

- prowadzi działalność zarejestrowaną w CEIDG (także gdy jest wspólnikiem spółki cywilnej),
- przychody, które osiągnął z działalności gospodarczej za cały ubiegły rok kalendarzowy, nie przekroczą

30-krotności minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w grudniu poprzedniego roku (jeśli przedsiębiorca prowadził działalność krócej niż rok, przy ustalaniu tego progu stosujemy proporcję),

- nie spełnia warunków do opłacania preferencyjnych składek na ubezpieczenia społeczne (od podstawy wynoszącej 30% minimalnego wynagrodzenia),
- nie rozliczał się na karcie podatkowej i nie korzystał ze zwolnienia z VAT,
- prowadził działalność gospodarczą przez co najmniej 60 dni w poprzednim roku kalendarzowym,
- nie wykorzystał 36-miesięcznego limitu korzystania z „małego ZUS” w ciągu ostatnich 60 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej,
- nie wykonuje na rzecz byłego pracodawcy tego, co robił dla niego jako pracownik w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym.

„Mały ZUS” dotyczy tylko składek na ubezpieczenia społeczne. Składkę zdrowotną trzeba płacić w pełnej wysokości.

Jakie składki, takie świadczenia

Przedsiębiorca nie musi korzystać z ulgi w opłaceniu składek. Jeśli zdecyduje się na „mały ZUS”, będzie to miało wpływ na wysokość świadczeń z ubezpieczeń społecznych, np. zasiłku chorobowego, macierzyńskiego.

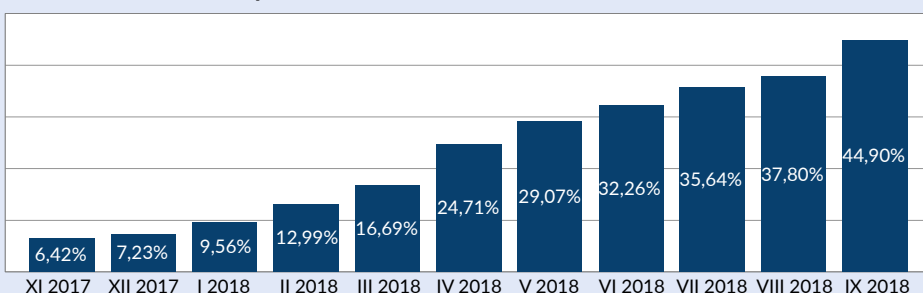
ZMIANY, PROJEKTY I INNOWACJE

Elektroniczne zwolnienia lekarskie coraz popularniejsze

Od 1 grudnia 2018 r. lekarze będą mogli wystawiać tylko elektroniczne zwolnienia (e-ZLA). We wrześniu e-ZLA stanowiły prawie 45% wszystkich zwolnień, a na terenie niektórych oddziałów ZUS – nawet ponad 60%.

Lekarze mogą wystawiać elektroniczne zwolnienia już od 1 stycznia 2016 r. Od tego czasu do 30 września 2018 r. wystawili 6,3 mln e-ZLA. Dziś prawie 44 tys. lekarzy spośród 96,5 tys., którzy wystawiają zwolnienia lekarskie, robi to w formie elektronicznej.

Udział e-ZLA we wszystkich zwolnieniach

Kiedy można umorzyć należności z tytułu składek?

Przedsiębiorca, który ma kłopoty finansowe, może starać się w ZUS o odroczenie terminu płatności składek lub rozłożenie długu na raty. W wyjątkowych sytuacjach może wystąpić o umorzenie należności.

Warunki umorzenia

Możemy umorzyć dług, jeśli stwierdzimy całkowitą nieściągalność należności lub uznamy, że płatnik jest w trudnej sytuacji finansowej i rodzinnej.

Całkowita nieściągalność należności zachodzi, m.in. gdy:

- dłużnik zmarł i nie zostawił majątku, który pozwala na spłatę długu, ani nie ma spadkobierców lub innych następców prawnych,
- dłużnik nie prowadzi już działalności gospodarczej i nie ma majątku, który pozwala na spłatę długu, ani nie ma małżonka, współników lub następców prawnych,
- wysokość nieopłaconej składki jest niższa od kwoty kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym,
- naczelnik urzędu skarbowego lub komornik sądowy stwierdzą, że nie ma majątku, z którego można ściągnąć dług.

Możemy uznać, że płatnik jest w trudnej sytuacji finansowej i rodzinnej jeśli udowodni, że ze względu na stan majątkowy i sytuację rodzinną nie jest w stanie opłacić należności, ponieważ pociągnęłyby to zbyt ciężkie skutki dla niego i jego rodziny. Dotyczy to w szczególności następujących sytuacji:

- gdy opłacenie należności składkowych spowodowałoby, że płatnik

lub członek jego rodziny nie mógłby zaspokoić niezbędnych potrzeb życiowych,

- gdy płatnik poniósł straty materialne w wyniku klęski żywiołowej (lub innego nadzwyczajnego zdarzenia), które spowodowały, że opłacenie składek mogłoby pozbawić go możliwości dalszego prowadzenia działalności,
- gdy płatnik przewlekłe choruje albo opiekuje się przewlekłe chorym członkiem rodziny i dlatego nie może zarobić tyle, żeby opłacić należności.

Jakie składki można umorzyć

Płatnik, który opłaca składki tylko za siebie, może wystąpić o umorzenie składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe, zdrowotne, Fundusz Pracy (FP), Fundusz Emerytur Pomostowych (FEP).

Natomiast gdy płatnik zatrudnia pracowników, a przyczyną umorzenia jest trudna sytuacja płatnika, możemy umorzyć jego składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe, zdrowotne, FP, FEP. Nie możemy natomiast umorzyć składek opłacanych za prac-

owników. Jeśli przyczyną umorzenia jest całkowita nieściągalność, możemy umorzyć składki płatnika oraz składki za zatrudnionych pracowników w części finansowanej przez płatnika. Nie możemy umorzyć składek finansowanych przez pracowników (ubezpieczonych).

Jeśli umorzemy płatnikowi składki, wpłynie to negatywnie na jego prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ich wysokość.

Centra umorzeń

Wnioski o umorzenie płatnicy składają w naszych placówkach. Mogą przy tym skorzystać z pomocy doradców ds. ulg i umorzeń. Następnie wnioski trafiają do centrów umorzeń, które funkcjonują od 1 kwietnia 2018 r. Powołaliśmy 3 takie centra, aby ograniczyć ryzyko potencjalnych nadużyć oraz zapewnić jednolitość podejmowanych rozstrzygnięć. Z tych 3 centrów 2 rozpatrują wnioski o umorzenie od płatników z całej Polski, a 1 prowadzi postępowania odwoławcze, gdy płatnicy złożą wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Okres	Liczba wniosków o umorzenie składek	Liczba decyzji ZUS o umorzeniu rozpatrzonych w całości lub w części pozytywnie	Kwota umorzonych należności na ubezpieczenia społeczne
I kwartał 2018 r.	3361	361 (11,7% wszystkich spraw o umorzenie)	21 mln zł
II kwartał 2018 r.	2794	397 (12,4% wszystkich spraw o umorzenie)	19 mln zł

OBALAMY MITY

ZUS wypłaca nie tylko emerytury i renty

Oprócz emerytur i rent wypłacamy ponad 20 różnych rodzajów świadczeń. W pierwszym półroczu 2018 r. wydaliśmy na świadczenia dla milionów osób prawie 112 mld zł z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Długa lista świadczeń

To prawda, że najwięcej naszych świadczeniobiorców to emeryci i renciści (7,6 mln osób). Wypłacamy jednak również inne świadczenia. Od stycznia do czerwca 2018 r. zasiłki chorobowe otrzymało 1,6 mln osób, zasiłki macierzyńskie ponad 480 tys. osób, świadczenia rehabilitacyjne ponad 108,3 tys. osób, zasiłki pogrzebowe 189,9 tys. osób. W tym samym okresie finansowane z budżetu

państwa zasiłki i świadczenia przedemerytalne otrzymało prawie 117 tys. osób, a renty socjalne – 280 tys. osób.

Lista świadczeń, które wypłacamy, jest bardzo długa. Na przykład świadczenia z tytułu wypadku przy pracy z ubezpieczenia wypadkowego to:

- zasiłek chorobowy,
- świadczenie rehabilitacyjne,
- zasiłek wyrównawczy,
- renta z tytułu niezdolności do pracy,
- renta szkoleniowa,
- renta rodzinna,
- jednorazowe odszkodowanie.

Wypłacamy też mniej znane świadczenia, np. ryczałt energetyczny. Refundujemy również składki na ubezpieczenie samochodów (OC i AC) in-

walidom wojennym i wojskowym. Te świadczenia są jednak finansowane z budżetu państwa, a nie z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wniosek, decyzja i wypłata

Już to przykładowe wyliczenie świadczeń, które wypłacamy, świadczy o tym, ile wniosków musimy rozpatrzyć, ile decyzji wydać i ile świadczeń wypłacić (jednorazowo, miesięcznie albo kwartalnie).

Trzeba pamiętać, że gdy klient składa wniosek o świadczenie, postępowanie dopiero się zaczyna. Najpierw musimy sprawdzić, czy dana osoba spełnia warunki, aby otrzymać świadczenie. Jeśli tak, wyliczamy jego wysokość, a dopiero potem je wypłacamy.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych – wyzwania

Realizujemy wiele projektów, aby poprawić sytuację finansową Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. O sukcesie e-Składki i zadaniach na nowy rok mówi prof. Gertruda Uścińska, prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Czy ubezpieczenia społeczne są potrzebne?

Są niezbędne. Jeśli opłacamy składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe), to zapewniamy sobie prawo do świadczeń, gdy zdarzy się ryzyko objęte tymi ubezpieczeniami, np. choroba, wypadek przy pracy lub starość.

Polacy wiedzą, jak ważne jest objęcie tymi ubezpieczeniami?

Niestety aż 60 proc. naszego społeczeństwa nie ma żadnej wiedzy na ten temat lub ich wiedza jest znikoma. Dlatego naszą rolą – Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – jest również edukacja.

Trzeba edukować Polaków, bo krążą różne nieprawdziwe informacje. Często słyszymy w mediach, że ZUS zbanrutuje i nie będzie pieniędzy na wypłaty emerytur.

Po pierwsze, trzeba pamiętać, że nasze składki nie wpływają do ZUS, tylko do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS). ZUS jedynie zarządza tym funduszem. Po drugie, środki ze składek na ubezpieczenia społeczne finansują emerytury, renty, zasiłki i odszkodowania, nie pokrywają natomiast kosztów administracyjnych. Po trzecie i najważniejsze, wypłatę świadczeń gwarantuje państwo. Mimo iż od wielu lat składki na FUS nie wystarczają na wypłatę całości świadczeń, to dzięki dotacji z budżetu państwa żaden świadczeniobiorca nie mógł poskarżyć się na to, że nie otrzymał świadczenia na czas. Dodam, że takie finansowanie występuje w wielu państwach.

Czy ta dotacja jest coraz większa?

Nie, sytuacja finansowa FUS w ostatnich latach poprawiła się. W pierwszej połowie 2018 r. stopień pokrycia wydatków wpływami ze składek i należności pochodnych wyniósł 78,9%. W latach 2011–2015 kształtował się na poziomie 60–70%. Dzięki temu rząd ZUS trzykrotnie w tym roku zrezygnował z transzy dotacji budżetowej na łączną kwotę 8,5 mld zł.

Skąd tak dobra sytuacja FUS?

To oczywiście wynik dobrej sytuacji na rynku pracy oraz wzrostu wynagrodzeń Polaków, a także historycznej reformy systemu poboru składek pod nazwą e-Składka. Do końca września na indywidualne numery rachunków składkowych wpłynęło ponad 191 mld zł. Wpływy

w porównywalnym okresie ubiegłego roku były o ok. 13 mld zł niższe.

Przychody FUS są wyższe, a co z wydatkami?

Wydatki FUS w pierwszym półroczu 2018 r. wyniosły ponad 113 mld zł, co stanowi 48,7% planu na 2018 r. Wydatki na emerytury i renty wyniosły 99,4 mld zł, co oznacza wzrost o 8,9%. Wynika to z obniżenia wieku emerytalnego do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn od 1 października 2017 r.

Ile osób w tym roku skorzystało z emerytury w obniżonym wieku?

Od stycznia do chwili obecnej rozpatrzyliśmy ponad 287 tys. wniosków o emeryturę z ustawy obniżającej wiek emerytalny. Coraz częściej nasi klienci analizują, czy złożyć wniosek o emeryturę, a jeśli tak, to kiedy. Licznie wciąż korzystają z pomocy naszych doradców emerytalnych. Trzeba bowiem pamiętać, że skorzystanie z emerytury po ukończeniu obniżonego wieku emerytalnego to prawo, a nie obowiązek.

Dłuższa praca to wyższa emerytura?

W naszym systemie emerytalnym obowiązuje zasada zdefiniowanej składki. Uzależnia ona wysokość emerytury od kwoty składek opłaconych w czasie kariery zawodowej. Wyliczenie świadczenia sprowadza się do prostego dzielenia. W liczniku są zwaloryzowane składki, stan subkonta i kapitał początkowy, jeśli pracowaliśmy przed 1999 r., a w mianowniku przeciętne dalsze trwanie życia w momencie przejścia na emeryturę. Im więcej składek opłacimy i później przejdziemy na emeryturę, tym wyższe świadczenie otrzymamy.

Czy wysokość opłacanych składek ma też wpływ na zasiłek chorobowy albo macierzyński?

Oczywiście. Dlatego np. przedsiębiorca, który opłaca składki od preferencyjnej podstawy (od 30% minimalnego wynagrodzenia), musi się liczyć z tym, że jego świadczenia w razie choroby czy macierzyństwa będą naliczane od takiej niskiej podstawy.

Jaka jest obecnie średnia wysokość emerytury z tytułu ukończenia obniżonego wieku emerytalnego?

Dla kobiet jest to 1618 zł, a dla mężczyzn 2623 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaca też tzw. emerytury groszowe.

Już od dłuższego czasu sygnalizuję, że trzeba zmienić przepisy dotyczące świadczeń niższych niż minimalne (wśród emerytur przyznanych według nowych zasad jest ich około 8%). Obecnie już jedna składka, nawet bardzo niska, otwiera prawo do emerytury. Tylko czy świadczenie w wysokości kilku

groszy czy nawet kilkudziesięciu złotych można nazwać emeryturą? Trzeba wprowadzić kryterium odpowiedniego stażu, który będzie uprawniał do otrzymania świadczenia. Nad projektem takich rozwiązań pracuje Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

E-Składka i obniżenie wieku emerytalnego to ogromne projekty ZUS, ale nie jedyne.

Te projekty były kluczowe, ale zajmowaliśmy się w tym czasie także innymi bardzo ważnymi zagadnieniami, m.in. uporządkowaliśmy sferę zamówień publicznych i IT. Nakład pracy był olbrzymi, ale przynosi efekty – tylko w ostatnim czasie na zamówieniach w segmencie IT oszczędziliśmy ok. 600 mln zł. Uprościliśmy też formularze i język, jakiego używamy w pismach do naszych klientów. Przygotowujemy się również do pełnego wprowadzenia e-zwolnień. Braliśmy też udział w pracach zespołu przygotowującego projekt reformy systemu orzekania o niepełnosprawności i niesamodzielności.

A jakie projekty ZUS będzie realizował w nowym roku?

Już teraz intensywnie pracujemy nad projektem elektronicznej akta pracowniczych (e-akta). To również jest historyczna reforma wpisująca się w szeroki projekt e-państwa. Od 1 stycznia 2019 r. pracodawcy będą mogli przechowywać akta pracowników krócej i nie będą musieli tego robić w formie papierowej. Aby zabezpieczyć dane i informacje niezbędne do przyznania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, płatnicy będą je nam przekazywali, a my będziemy je gromadzili.

Forum Współpracy to też inicjatywa ZUS?

Powołaliśmy Forum, aby systematycznie wymieniać informacje na temat szeroko pojętej polityki zabezpieczenia społecznego w Polsce i Unii Europejskiej. Niedawno, 14 września 2018 r., zorganizowaliśmy już 5. takie forum. Tym razem dyskutowaliśmy o przedsiębiorcach i ich trudnym wyborze między ochroną ubezpieczeniową a korzystaniem z ulg w opłacaniu składek.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (wpływy i wydatki) w I półroczu 2018 r.

89 713 125,4 tys. zł – wpływy składek i należności pochodnych
113 707 676,2 tys. zł – wydatki
 w tym **111 672 094,0 tys. zł** – wydatki na świadczenia pieniężne, z tego:

- z funduszu emerytalnego 75 480 269,9 tys. zł
- z funduszu rentowego 22 905 526,1 tys. zł
- z funduszu chorobowego 10 790 215,0 tys. zł
- z funduszu wypadkowego 2 496 083,0 tys. zł

e-Składka**(od stycznia do września 2018 r.)**

22 558 973 – wpłat ogółem
 od średnio **2 418 972** – płatników
191 178,3 mln zł – wpłat
 o prawie **14,6 mld** (8,3%) więcej niż w analogicznym okresie w 2017 r.
 tylko **265** – wpłat na błędny numer rachunku składowego (średnio **29** błędów miesięcznie) ponad 200 tys. błędnych wpłat w analogicznym okresie w 2017 r. (zmniejszenie liczby pomyłek o 99,9%)

Platforma Usług Elektronicznych ZUS (PUE ZUS) – stan na 1 października 2018 r.

2 523 246 – profili zarejestrowanych na PUE ZUS

Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w I półroczu 2018 r.

5575,3 tys. – przeciętna liczba osób pobierających miesięcznie emeryturę
2242,49 zł – przeciętna wypłata emerytury
763,5 tys. – przeciętna liczba osób pobierających miesięcznie rentę z tytułu niezdolności do pracy
1696,15 zł – przeciętna wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy
1222,5 tys. – przeciętna liczba osób pobierających miesięcznie rentę rodzinną
1959,07 zł – przeciętna wypłata renty rodzinnej

Kontrola orzekania o czasowej niezdolności do pracy i kontrola prawidłowości wykorzystania zwolnień lekarskich w I półroczu 2018 r.

241,1 tys. – kontroli osób z zaświadczeniem o czasowej niezdolności do pracy
14,9 tys. – decyzji wstrzymujących dalszą wypłatę zasiłków chorobowych
12 670,5 tys. zł – kwota wstrzymanych zasiłków

Obsługa klientów ZUS we wrześniu 2018 r.

1 479 727 – klientów odwiedziło placówki ZUS
24 056 – klientów skorzystało z usług doradcy płatnika
151 629 – klientów skorzystało z usług doradcy emerytalnego
49 945 – klientów skorzystało z usługi doradcy e-ZLA
299 001 – połączenia odebrali konsultanci Centrum Obsługi Telefonicznej (COT) ZUS
30 108 – e-maili od klientów obsłużyli konsultanci COT
2 370 705 – listów pracownicy ZUS wysłali do klientów

ZMIANY, PROJEKTY, INNOWACJE

Dobre sposoby na edukację

Edukacja to ważne zadanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wiedzę o ubezpieczeniach społecznych przekazujemy uczniom szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Współpracujemy też z uczelniami wyższymi i przygotowujemy wystawy.

Lekcje z ZUS

„Lekcje z ZUS” to projekt, który realizujemy w szkołach ponadpodstawowych od 2013 r. Podczas 4 lekcji młodzież zdobywa podstawowe informacje o ubezpieczeniach społecznych. Dotychczas w projekcie wzięło udział 157 tys. uczniów z całej Polski. Projekt wieńczy Olimpiada „Warto wiedzieć więcej o ubezpieczeniach społecznych”. W roku szkolnym 2017/2018 wzięło w niej udział ponad 30 tys. uczniów. Laureaci otrzymują indeksy i punkty w rekrutacji na wiele uczelni, z którymi zawaraliśmy porozumienie o współpracy.

Do uczniów ze szkół podstawowych i młodzieży z oddziałów gimnazjalnych

kierujemy natomiast „Projekt z ZUS”, czyli lekcję o tym, jak ważne są ubezpieczenia społeczne.

Materiały dydaktyczne do przeprowadzenia lekcji w szkołach są bezpłatne – w wersji drukowanej (dystrybuowane przez koordynatorów ds. komunikacji społecznej i edukacji ZUS) oraz elektronicznej (dostępne na stronie www.zus.pl/edukacja). Ponadto gwarantujemy nauczycielom pomoc na każdym etapie projektu.

Współpraca z uczelniami

Podpisujemy umowy z uczelniami z całej Polski, aby zaangażować środowisko akademickie w program Akademia Ubezpieczeń Społecznych.

Uczestniczymy także w programie „Nowoczesne Zarządzanie Biznesem” realizowanym przez Centrum Prawa Bankowego i Informacji we współpracy ze Związkiem Banków Polskich. Jest to jeden z największych programów edukacyjnych

w Polsce skierowany do młodzieży akademickiej.

Wystawy

Przygotowujemy wystawy dotyczące ubezpieczeń społecznych. Obecnie trwa ekspozycja wystawy „Rzeczpospolita ubezpieczonych. Historia ubezpieczeń społecznych w Polsce 1918–2018” (informacja o tym, gdzie można ją obejrzeć, znajduje się na stronie www.zus.pl). Została ona objęta Patronatem Narodowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych włączył się w ten sposób w obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Wystawa przedstawia historię polskiego systemu ubezpieczeń społecznych oraz działalność ZUS od momentu jego powstania (24 października 1934 r.) do dziś. Co roku 24 października obchodzimy „Dzień Pracownika ZUS”.